

dierwelzijn

Dagelijks de schapen controleren is onderdeel van goede zorg.

Goede zorg versus misstanden

Een diereigenaar behoort zijn dieren goed te verzorgen. Naast de alledaagse normen bestaan er wettelijke regels. Maar soms zijn die voorschriften praktisch onuitvoerbaar en kan een schapenhouder niet aan zijn zorgplicht voldoen.

Schapenhouders hebben de morele verplichting hun dieren goed te verzorgen. Of er sprake is van een misstand, het schenden van de zorgplicht, is afhankelijk van de omstandigheden. Lang niet altijd is er sprake van kwade opzet.

Bij meldingen van misstanden komen de controleurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) langs. Zij kijken naar de algehele verzorging en de huisvesting. “Concreet letten we op de bewegingsvrijheid van de dieren en we beoordelen of de veehouder voldoende kennis en vaardigheden heeft”, vertelt persvoorlichter Marian Bestelink van de NVWA. De organisatie loopt een aantal punten af. “Is er voldoende goed voer en vers water? Kunnen dieren zich verwonden aan materiaal in stal of wei? Worden zieke en gewonde dieren op passende wijze verzorgd? Bij de huisvesting kijken we naar verlichting, stalklimaat en

strooisel. Daarnaast letten we op verboden ingrepen, zoals het couperen van staarten.”

MELDINGEN

In 2009 zijn 417 controles op welzijn uitgevoerd op schapen- en geitenbedrijven. Hiervan zijn 57 controles niet akkoord bevonden. Van de 495 welzijnscontroles

in 2010 voldeden er 43 niet. De cijfers van 2011 zijn nog niet geanalyseerd. De meest voorkomende onregelmatigheden betreffen het ontbreken van water bij warm weer en droge ligplaatsen bij nat weer, het niet op tijd bekappen van de klauwtjes, nat strooisel, te weinig voedsel en het niet behandelen van zieke dieren. Bestelink signaleert een toenemend

Code goed houderschap

Schapenhouders kunnen werken volgens de 'Code voor goed houderschap'. De code bestaat uit 28 gedragsregels over verantwoord omgaan met schapen en geiten en een toelichting hierop. De regels hebben betrekking op onder meer de verzorging en voeding van schapen, een verbod op solitair houden, veterinaire zorg, euthanasie bij uitzichtloos lijden, (zelf)scholing en maatregelen om de verspreiding van besmettelijke dierziektes te beperken.

De code is geen extra regelgeving, maar dient als leidraad. Hij is opgesteld door Platform KSG in samenwerking met Stichting Levende Have. De code is te vinden op www.platform-ksg.nl onder 'informatie/service'.

aantal meldingen tijdens extreem weer, zoals bij een hittegolf of langdurige regen.

Volgens Nico Verduin van de landelijke LTO-vakgroep Schapenhouderij stijgt sinds de start van de dierenpolitie in oktober 2011 het aantal klachten. “Vooral dieren in natte weilanden worden gemeld”, zegt Verduin. De introductie van het alarmnummer (144 redt een dier) leidt tot meer onrust onder dierhouders, ervaart schapenhouder Erich Rhöse in het Limbuge Echt. “Wat voor ons normaal is, kunnen buitenstaanders zien als dierenmishandeling. Mensen die begaan zijn met dieren, winden zich snel op en bellen om onzinnige redenen. Uit voorzorg voer ik de werkzaamheden zo veel mogelijk achter gesloten deuren uit.”

WETTELIJKE REGELS

De wettelijke regels zijn vastgelegd in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) en het Besluit welzijn productiedieren. Schapen moeten wettelijk vrij zijn van honger en dorst, ongemakken, pijn, verwondingen en ziektes, angst en kwellingen. Daarnaast is vereist dat dieren natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Wanneer een schapenhouder verzuimt de benodigde verzorging te verschaffen, is hij in overtreding en dus strafbaar. Bij geconstateerde overtredingen en misstanden kan de overheid optreden. De gemeente mag in die gevallen bestuursdwang uitoefenen.

Goede zorg is met kennis en kunde dieren houden, stelt Verduin. “Naast eten en drinken moet een veilige en schone ligplek zijn gewaarborgd. Ook dienen toezicht en behandeling op orde te zijn, zoals tijdig klauwtjes bekappen, scheren en ontwormen.”

De LTO-voorman benadrukt het belang van het meldloket dierverwaarlozing. “Veel misstanden kunnen voorkomen worden door erfbetreders die tekortkomingen signaleren, collectieve monitoring van diergezondheid door de Gezondheidsdienst voor Dieren en een goede relatie met de eigen dierenarts.”

ONMOGELIJKE REGELS

Dierhouders lopen regelmatig tegen wetten aan waaraan ze onmogelijk kunnen voldoen, meent Rhöse. “Dieren moeten

Verwaarlozing voorkomen

Het Vertrouwensloket voor preventie verwaarlozing landbouwhuisdieren is bereikbaar via www.preventiedierverwaarlozing.nl of 06-22 43 57 57. Het wordt gefinancierd door de productschappen voor de sectoren rundvee, schapen&geiten en varkens.

te allen tijde kunnen eten en drinken, maar bij het verplaatsen van de kudde naar een ander perceel is dat niet mogelijk. Op de weg groeit geen gras en staat geen bakje water en dus ben je strafbaar.” Hij reageert laconiek op de waarschuwingen die hij van de Algemene Inspectiedienst (AID) kreeg en waarbij drie keer proces-verbaal werd opgemaakt. Rhöse: “Het had 24 uur geregend. De schapen dronken geen druppel water, maar omdat er geen bakje water stond, had ik een proces-verbaal aan mijn broek.” Bij een ander geval, vier jaar geleden, had hij volgens omstanders een lam niet goed verzorgd. “Het dier werd in beslag genomen en door de AID ondergebracht bij ondeskundige mensen. Na twee dagen werd het dier door de dierenarts geëuthanaseerd. De rechtbank heeft mij in het gelijk gesteld en ontslagen van rechtsvervolging”, herinnert Rhöse zich.

OORMERKEN

Rhöse schetst slechts enkele voorbeelden van zijn waslijst aan onuitvoerbare regels. De wet die stelt dat dieren verplicht oormerken moeten dragen, is dubieus, vindt de schapenhouder. “De ingreep is pijnlijk en niet zonder risico. Zwerende, ontstoken en uitgescheurde oren zijn het gevolg. Vooral bij de rassen met bewolde oren vallen ontstekingen onder het oormerk niet op en kunnen ze lang aanwezig zijn.” Volgens Rhöse is dit een vorm van dierenmishandeling. “Enerzijds wordt vereist dat je oormerken aanbrengt, anderzijds is het je plicht om te voorkomen dat dieren pijn of letsel wordt aangedaan. Terwijl je als schapenhouder volgens de wet handelt, ben je toch strafbaar.”

De vervoerregels belemmeren soms ook goede zorg. Hoogdrachtige dieren, of dieren die in de week voor transport hebben geworpen, mogen niet worden vervoerd. Hetzelfde geldt voor lammeren waarvan

de navel nog niet volledig is geheeld. En brengt de schapenhouder een schaap naar de wei, dan mag hij geen ander dier dat behandeling of verzorging nodig heeft, mee terugnemen. Eerst moet hij leeg naar huis om de aanhangwagen inclusief voertuig te reinigen en ontsmetten. Daarna kan hij terug naar het weiland om het zieke schaap op te halen.

OPLOSSING ZOEKEN

De schapenhouder pleit voor een commissie van deskundigen die alle wetten controleert op uitvoerbaarheid. Volgens hem draaft de regelgeving door. Rhöse: “Voordat er beslissingen worden genomen, moet goed over de uitvoerbaarheid worden nagedacht. Niet alleen door een ambtenaar-landbouwingenieur die op papier deskundig is, maar juist door ervaringsdeskundigen die werken in de praktijk.”

De meeste schapenhouders streven naar de beste omstandigheden, zodat de dieren goed presteren en gezond blijven. “Maar er zijn altijd mensen die het niet zo nauw nemen”, erkent Rhöse. Bij verwaarlozing kan een vertrouwenscommissie de boer weer op het rechte pad helpen. Rhöse: “De commissie zoekt naar oplossingen voor mens en dier. Mogelijk kampt de boer met problemen en verwaarloost hij daardoor zijn vee. De achterliggende oorzaak moet worden aangepakt. Zo wordt het probleem op een fatsoenlijke manier opgelost zonder dat de houder direct wordt opgepakt.” <<

Vaak fout

- Geen drinkwater
- Te weinig voer
- Vochtige ligplaatsen
- Klauwen te laat bekappen
- Zieke dieren niet behandelen

